

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

☐ ☐

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

☐ ☐

To' ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Cum stăm cu instrucția?

Într'un stat modern războiul nu poate fi motiv, ca să se paralizeze pe urma lui întreagă viața publică. Am publicat o mulțime de ordine, cari îndeamnă pe toți cei ferți de ororile operațiunilor de războiu să-și continue ocupațiunea lor în toată liniștea, fără a întrelăsa ceva din lucrul lor obișnuit.

E bine să revenim mereu asupra acestora, ca să nu se uite, căci ele sunt chemate să ne asigure viitorul.

Din mai multe locuri ni-se pune deci întrebarea: Ce e cu instrucția? S'au luat dela început toate măsurile din partea Consistoarelor, s'au publicat ordine ministeriale, cari ne-au impus îndatoriri nouă. E vorba ca instrucția poporală să-și facă cursul neconturbat.

De atunci s'au schimbat însă multe. O mulțime de învățători au fost chemați sub drapel, alții așteaptă să fie înrolați în curând și natural, pe urma lor școlile rămân fără puterea didactică recerută. Pentru a se încunjura inconvenientul, ministrul s'a arătat aplicat a dispenza pe acei învățători, unde lipsa o cere și dupăcum suntem informați consistoarele au și făcut propunerile concrete guvernului în această privință.

De asemenea s'au îngrijit consistoarele, ca acolo, unde învățătorul este chemat la miliție să fie supliniți pe tot timpul absenței lui de directorul școlilor, care este — preotul. O dispoziție cât se poate de salutară, care tomăi pentru însemnătatea ei ar trebui îndeplinită cu toată rigoarea. Orice ordin însă rămâne literă moartă, dacă cei chemați nu se vor îngriji, ca acele să se și execute conștientios. Tocmai din acest motiv nu atâta ordinele

de natura aceasta interesează publicul mare, cât mai mult cum au fost acelea introduse în practică.

Interesul școlii pretinde deci, ca în aceasta direcție să se exerceze o controlă cât se poate de severă. Ar fi de fapt un lucru rușinos, dacă școlile noastre ar sta pe undeva închise — din lipsă de învățător, iar directorul școlar nu și-ar face chestie de capitală datorie de a-l suplini. Căci nu e vorbă numai de întrelăsările unui an, ci de lipsirea atâtor mii de oameni de binefacerile cărții, cari eventual nu mai au alta ocazie, ca să umble la școală.

Strălucite rezultate la instrucția poporală se culeg pe timpul de iarnă. Părinții își trimit acum bucuroși copiii la școală. Până și cei mai săraci să lipsesc de ei. La lucru nu au unde să-i pună, acasă sunt numai spre greutate, iar instrucția e datoare să exploateze acest timp scurt cu toate mijloacele, înainte de ce se începe lucrul câmpului și înainte de primăvară.

Ar fi un mare dezastru, dacă atmosfera de războiu ar înăduși atât de mult viața noastră publică, ca celorce li-s'a încredințat instrucția poporală să nu-și facă acum datoria cu toată rigoarea, iar ceice puși sunt să supravegheze mersul instrucției să nu exercite controlul sever în aceasta direcție.

Baronul Burian la cartierul german. Duminecă, în 24 Ianuarie, seara a sosit la cartierul general german baronul Stefan Burian, noul ministru austro-ungar de externe. Ministrul de externe a fost însoțit de principele Hohenlohe, ambasadorul monarhiei la Berlin și de contele Hoyos. Seara a fost la cancelarul Bethmann Hollweg la cină. A doua zi a fost primit în audiență de împăratul Vilhelm. Baronul Burian a conferit și cu șeful statului major Falkenhayn. Luni seara, ministrul de externe a plecat la Viena.

Contele Czernin la M. Sa. Re-prezentantul austro-ungar la București contele Czernin, a sosit Joi la Viena și în aceeași zi înainte de amiază s'a prezentat în audiență la M. Sa. După audiență contele Czernin a avut consfătuiri cu baronul Burian, ministrul afacerilor externe. Ziarul „Az Est” scriind despre audiența contelui Czernin la Viena, zice, că după cât e informat, călătoria aceasta nu e în legătură cu vre-un eveniment extraordinar. E natural, că noul ministru de externe vrea să conferească cu reprezentantul nostru la București și apoi aceea încă e conform obiceiului, ca un ambasador sosind în Viena, să se prezinte în audiență la M. Sa.

Imprumut englez României. Se comunică din Londra, că banca engleză a încuviințat României un imprumut de cinci milioane funți sterlingi. Actele în aceasta privință sunt deja încheiate.

O foaie germană despre contele Tisza. Ziarul berlinez „Vossische Zeitung” scrie un articol mai lung despre prim-ministrul Tisza. Articolul se încheie:

Stefan Tisza e destinat de ministru de externe. Dacă nu și-a ocupat până acum postul acesta, aceasta se poate atribui faptului, că el deocamdată e indispenzabil în viața politică internă a Ungariei. Totuș peste timp mai scurt ori mai lung, contele Tisza va pași pe drumul acela, pe care a umblat înainte cu 40 ani contele Andrássy Gyula, dela prim-ministrul maghiar — în palatul din Ballhausplatz, înălțarea aceasta e una din nădejdele monarhiei, în timpurile de după războiu.

Telegrama baronului Burian către prezidentul Sobraniei. Din Sofia se comunică textul telegramei adresată de baronul Burian prezidentului sobraniei, care l-a felicitat din prilejul numirii sale în fruntea afacerilor externe ale monarhiei. Baronul Burian a răspuns, că soartea Bulgariei întotdeauna l-a preocupat și simpatiile sale față de Bulgaria nu s'au schimbat.

Impăratul german către corespondenții de războiu. În zilele trecute a implinit împăratul Wilhelm 56 ani. Din acest prilej luând în revista defileul unei trupe de gală s'a întors către corespondenții de războiu rostind următorul discurs:

Bună dimineața Domnii mei! Vă fac un compliment; DVoastră scrieți admirabil! Primiți mulțămitele Mele, DVoastră îndepli

niți o muncă minunată. Totdeauna citesc foarte bucuros articolii DVoastre, plini de avânt patriotic. Oamenii noștri din tranșee încă se însuflețesc mult, citind astfel de lucruri. Și încă ceva Domnii mei! Însemnați-Vo: principiul Meu și în acest războiu e acela, care a fost al bătrânului Jones Knox, reformatorul Scetiei: Totdeauna acela e în majoritate, care ține cu Dumnezeu.

Dându-le voie să publice cuvintele rostite, împăratul s'a depărtat.

Monopolul bucatelor în Germania. Consiliul confederal german a luat hotărârea, ca în vederea unei chivernisiri înțelepte a bucatelor și a alimentației publice să se introducă administrarea de stat în această privință. Cu un cuvânt statul a secestrat bucatetele, ca prin o împărțire dreaptă și echitabilă să asigure alimentația imperiului în toate împrejurările.

Reprezentantul Sârbiei la Vatican. Din Roma se comunică, că regele Petru al Sârbiei, a numit pe Mihail Gavrilovici, fost ministru, și mare istoriograf de reprezentant al Sârbiei pe lângă sf. Scaun.

Reprezentantul bulgar din Roma despre Burian. Un publicist rus publică într-o foaie din Petersburg interesante amănunte asupra ministrului de externe austro-ungar baronul Burian. Publicistul a avut o convorbire cu reprezentantul Bulgariei la Roma, care a zis, că noul ministru de externe este un diplomat excelent, cunoaște foarte bine limba rusească; — a fost 12 ani consul la Moscova — și e mai ales deplin orientat în chestia balcanică. „Este afară de aceea un adevărat maghiar, plin de o energie agresivă, sprig și hotărât și nu se spărie de nici un obstacol“.

Demisia ministrului comun de finanțe. Se comunică, ca fapt împlinit, că actualul ministru comun de finanțe austro-ungar Bilinski își părăsește postul în scurt timp. Motivele acestei dimisii nu se știu încă deplin. Presa austriacă vede în dimisia lui Bilinski semnul unui antagonism, ce ar exista între Bilinski și contele Tisza, resp. contele Stürgkh, ministrul prezident austriac.

Presă maghiară e informată, că dimisia ministrului de finanțe a fost hotărâtă deja după atentatul dela Seraievo, deoarece atunci s'a văzut că politica lui Bilinski ca guvernator al Bosniei și Herțegovinei, a dat greș. Mai subversează și un anumit antagonism între el și noul ministru de externe, ce se datează de pe vremea, când baronul Burian, că ministru comun de finanțe a încredințat răscumpărarea cmeților unei bănci maghiare ceea ce a îndemnat pe Bilinski, pe atunci ministru-prezident, să desaproabe pe Burian.

Urmașul lui Bilinski se crede a fi principele Conrad Hohenloh, locțiitorul din Triest ori Körber fostul ministru-prezident austriac.

Războiul european.

Luptele din nord.

Budapesta, 28 Ianuarie (Oficial). Rușii, cari au înaintat cu puteri mari în valea râului Nagyág, până în ținutul din nord de Ökörmező, au fost alungați, fiind siliți să-și părăsească și ultimele poziții bineînțarite.

Am ocupat Toronya și alungând pe ruși, am ajuns până la Viskow, unde din nou s'a început lupta cu ariergardele inimice. Rușii au contras-

intărituri mari pe înălțimile situate spre nord dela Vezérszállás și Volocz, încercând încă odată să recâștige poziția principală, dar au fost respinși, făcând 700 prinsoneri și capturând 5 mitraileze.

În celelalte puncte ale frontului din Carpați, situația esențial nu s'a schimbat. În regiunea dela Nagyág spre est, e liniște. În Galiția vestică și Polonia decurg lupte de artilerie și acțiuni mai mici.

Luptele din vest.

Localitățile Middelkerke și Slype de pe litoralul din Flandria, au fost bombardate de artileria inimică. Pe înălțimile dela Craonei am mai luat un tranșeu de 500 m. lung, pe lângă cele ocupate alaltăieri. — În luptele dela 25 până în 27 Ianuarie, dușmanul a suferit pierderi grave, peste 1500 francezi au rămas morți pe câmpul de luptă; numărul prinsonerilor cu cei amintiți în 27 Ianuarie e de 1200.

În Vogezi, am respins mai multe atacuri franceze din regiunea Senones și Bandsapt, cu mari pierderi pentru ei. Am prins un ofițeri și 50 soldați francezi. Pierderile noastre sunt neînsemnate.

În Alsația superioară, francezii au atacat pe frontul dela pădurea Niederspach-Hidwiler-Hirzbach, poziția noastră dela Aspac-Ammelsweiler-Hidwiler-Hirzbach. Atacurile franceze le-am respins pretutindeni. Cinci mi-

FOITA.

Activitatea politică a Românilor ardeleni din anul 1790.

de Zenovie Păclișanu.

(Continuare).

Activitatea lor nu a putut rămânea neobservată de aceia, cari aveau cel mai mare interes să rămânem o *natio tolerata propter regni emolumentum*. Ladislau Pop a primit în Aprilie 1790 dela comitele Antoniu Iosika porunca aspră, de-a întrerupe legăturile suspecte cu preoții români și de-a da acestora sfaturi „rele“¹⁾. La sfârșitul lunii Maiu vlădica unit al Blajului a mers la porunca guvernatorului Ardelean la Sibiu. Aici guvernorul i-a adus la cunoștință, că Para îi îndeamnă pe preoți și mireni să ceară dela dieta viitoare a țării primirea Românilor în șirul celor trei națiuni privilegiate. Vlădica se grăbește îndată a-l sfătui să nu se ocupe de afaceri de acestea lumesti, ci

¹⁾ „Pap Ladislaum severe monitum esse ut semet a suspecta conversatione cum propis Valachis abstineret et a dando Valachis mala consilia supersederet, significat administrator D. Antonius Iosika“. *Index protocollor offioliatus Hunyad cum Zarand uniti de anno 1790, mensis Aprilis.* (Arhiva comitatului Hunedoarei).

dacă vrea cu orice preț să se amestece în treburile publice să se mărginească numai la acelea, cari privesc preoțimea¹⁾.

După opreliștea aceasta Para s'a adresat episcopului cerându-i să se pună dânsul în fruntea mișcării de emancipare din robia seculară a poporului său credincios și ca unul, care are vot în dieta țării să arate staturilor ardeleni gravaminele acestuia. Răspunsul lui Bob a fost negativ. Cauzele acestei atitudini rezervate au fost deoparte caracterul blând și temperamentul puțin răsboinic al lui și de altă parte având legături strânse cu factorii conducători ai țării cunoștea înainte rezultatul unei astfel de mișcări. Apoi guvernorul Bánfi însuși i-a interzis orice amestec în afacerile politice ale națiunii și în sfârșit Bob nu avea nici îndrăsneala, nici avântul răsboinic, nici energia și mai ales nu avea sufletul clocotitor al marelui său înaintaș Inocențiu Micu Klein. Lui îi lipsiau aproape toate însușirile, cari fac din om un erou. Și nu avea nici însușirea de mulțori atât de prețioasă și importantă de a ști asculta de sfaturile luminate ale altora. Aproape pe toți oamenii de valoare, pe cei cu o superioară cultură intelectuală i-a îndepărtat din jurul său. Unicul lui sfetnic era o rudă, Timariu, din care a făcut apoi vicar al Hațegului. Astfel nici chiar vremile acelea

¹⁾ Scrisoarea lui Bob către Para de dto Sibiu 30 Maiu 1790 în Adnex nr. VII.

deosebit de mari n'au putut face din el un om mare; pentru că mărimea nu se măsoară numai după suma fundațiilor ei și după suma aceea imponderabilă de energie, de avânt și de idealism cu care contribui la îmbogățirea sufletului unui popor și cu deosebire după asta...

În 14 Iulie a aceluiaș an Ioan Para împreună cu vicariul unit al Făgărașului Ioan Halmagy și cu protopopul unit al Sibului Ciril Topa trimit episcopului Bob o petiție iscălită numai de cei doi dintâi pentru a fi trimisă, prin guvernul ardelean, împăratului.

În petiția aceasta dânsii cer să li-se dea voie a trimite afară de episcopul unit și alți deputați cu drept de vot la dieta ardeleană, cari să reprezinte interesele poporului român, desvâind în fața dietei multele lipsuri și suferințe ale lui și solicitând mijloacele potrivite de îndreptare¹⁾. După așteptare de șapte zile neprimind nici un răspuns dela vlădica Bob, Para trimite, în 21 Iulie din Sibiu, petiția direct guvernului ardelean rugându-l, ca luând în considerare scurtimea timpului să nu aștepte intervenția episcopului ci să o înainteze tronului împărătesc. Petiției îi este adnexată o nouă rugare, iscălită numai de Ioan Para, în care acesta expune demersurile făcute pe lângă vlădica

¹⁾ Adnex Nr. VIII.

traileze franceze au căzut în mâinile noastre.

Pe *frontul din ost* am respins tentativele de atac spre nord-ost dela Gumbimen.

În *Polonia* situația e neschimbată.

*

Berlin, 29 Ianuarie.

O flotă aeriană, cu ocaziunea unui sbor de noapte, a aruncat bombe asupra trainului englez.

Atacul inamic spre nord-vest dela Nieuport la Ducnak, l-am respins; dușmanul, care a intrat în o poziție de a noastră, a fost respins cu un atac de baionetă.

Spre sud dela canalul La Basse, englezii au cercat să recâștige pozițiile ocupate de noi, dar au fost respinși.

În *ost*, spre nord-ost dela Gumbimen, germanii au respins atacurile rușilor. Spre nord-ost dela Balimow, spre ost dela Lovic, trupele noastre au alungat pe dușman din pozițiile lor, intrând ele în pozițiile principale. Tranșeele ocupate le-am ținut și în fața unui contraatac nocturn, cu excepția unei părți neînsemnate.

Diverse.

Favor elevilor înrolați. Ministrul școlilor și instrucțiunii publice prin ordinațiunea din 26 Ianuarie a. c. Nr. 913 dispune, ca elevii școlilor medii, ai școlilor comerciale superioare și ai preparanților.

născuți în anii 1891, 1895 și 1896 cari sunt obligați a se prezenta la asentare în viitorul apropiat, să se prezinte cu certificat de frecventare dela directorul institutului respectiv, ca astfel pe baza acestuia să-și asigure dreptul la beneficiul voluntariatului de un an. Acei elevi apoi, cari vor fi asentați și vor fi chemați la serviciu activ, vor putea primi testimoniu de clasa respectivă în care au fost, ori testimoniu de maturitate, dacă sunt în clasa ultimă a liceului, ori diplomă de învățator, dacă pe baza progresului făcut în cursul anului, vor fi judecați de vrednici.

În cazul, când comanda concediază pe elevi din orice motiv, acești elevi trebuie să-și continue studiile, altcum nu vor fi primiți în clasă superioară.

Ascultătorii dela universități, vor fi chemați la serviciul de arme, numai după terminarea semestrului al doilea. Elevii cari nu sunt înrolați, vor avea să cerceteze școala mai departe.

Prețul trăsurilor recvirate. O deputație a celei mai de frunte societăți agricole maghiare Omge s'a prezentat la ministrul agriculturii Gholányi Imre, cerând scut contra abuzurilor, ce se fac cu prețurile trăsurilor recvirate pentru armată. Deputația a accentuat, că pentru trăsurile recvirate nu se dă revers, iar autoritățile interpretează încorect dispozițiile legii referitoare la aceasta. Ministrul a recunoscut într-o câțiva îndreptărea acestor plângeri, a zis însă, că ceice se simt neîndreptățiți să se adreseze numai decât forului administrativ competent, iar întrucât aci nu i-s'ar face dreptate, să reurgă imediat la ministru. Ministrul e de acord, ca prețul răscumpărării trăsurilor să se solvească imediat, iar întrucât cel interesat nu are nici un document despre recvirarea trăsuri sale, plățirea să se facă pe baza conspectului luat de forul administrativ.

Asigurarea lucrărilor agricole. Ministrul agriculturii printr'un rescript adresat vicecomișilor și primarilor orașelor, îndrumă organele administrative, ca acele să ia toate dispozițiile referitoare la asigurarea lucrărilor agricole de peste au. Organele administrative sunt datoare a se îngriji, ca nici o palmă de pământ să nu rămână necultivată asigurându-se astfel evantul de bucate necesar locuitorilor țării și pe anul ce vine, pe lângă tot angajamentul la apărarea țării a brațelor de lucru.

Ministrul dispune, ca să se formeze o comisie la fiecare municipiu, la care sunt a se invita reprezentanții bisericilor, a societăților agricole, a inspectoratului școlar și agricol și alte persoane pricepute și cu trager de inimă, iar pe sate sunt a se forma asemenea comisii locale sub conducerea protopretorelui, a căror datorință e să asigure îndeplinirea regulată a lucrărilor economice de peste an. Din aceste comisii locale au să facă parte preoții, învățătorii și alte persoane acomodate, cari se îngrijesc, ca eventual să se procure și mașinile necesare, unde se simte trebuința.

Recvirarea în comitatul Brașovului. Ministrul agriculturii a înștiințat municipiul din Brașov, că pentru încunjurarea eventualelor abuzuri, nu e aplicat a lua în considerare dreptul discreționar al comitatului privitor la recvirarea bucatelor. A mai făcut ministrul cunoscut, că întrucât va subversa necesitatea, va determina el timpul și districtul, unde sunt a se recvira bucatele.

Impotriva imigrării. În urma ocupării rusești din Galiția și Bucovina, o parte din locuitorii acestor provincii austriace au imigrat în Ungaria, tăbărând mai ales asupra orașelor, unde au creat situații grele pentru populația băștinașă. Condițiile de trai au fost alocurea atât de apăsătoare pe urma acestor imigrații, încât ministrul de

și cere din nou admiterea mai multor deputați români la dieta, în care neamul nostru era reprezentat numai de arhierul bisericii unite ¹⁾).

Răspunsul guvernului a venit a doua zi. În 22 Iulie cancelarul David Székely și David Vajna scriu episcopului Bob, că petiția lui Para și Halmagyi este contrară legilor și astfel nu poate fi trimisă împăratului. Totodată îl roagă să stăruie 'ca aceștia să și-o revoace și dacă au gravamine întemeiate și cari se țin de competența dietei să și-le prezenteze prin episcopul ²⁾).

În urma acestei scrisori a guvernului a început și Bob a intra în acțiune. Planul lui era convocarea unui sinod preoțesc la Blaj, în care preoțimea din tot cuprinsul eparhiei să aivă prilej a-și descoperi nemulțumirile și a discuta mijloacele, pe cari le credea potrivite a-i îndrepta soarta. Guvernul însă n'a încuviințat ținerea acestui sinod, spunându-i că nu permit împrejurările și că pentru cunoașterea gravaminelor clerului e suficient dacă trimite o notă circulară tuturor vicarilor și protopopilor provocându-i să-și expună plângerile în scris. Preoțimea însă condusă de Ioan Para nu avea nici o încredere în Bob și astfel au

luat hotărârea surprinzătoare de-a nu răspunde la provocarea lui ¹⁾).

După nesuccesul avut cu petiția trimisă lui Bob iar mai târziu guvernului pentru a fi înaintată împăratului, Ioan Para voia să meargă însuș la Viena. Credea, că Leopold II fiind tocmai la începutul stăpânirii sale, când domnițerii sunt de obicei mai binevoitori și mai afabili și fiindcă chiar atunci se purta războiul cu Turcii și astfel va putea apretia după cuviință jertfele aduse de Români pentru binele patriei și multul sânge vărsat pentru gloria tronului împărătesc ²⁾ cererea sa, care era a neamului întreg, va fi ascultată. În 10 Octomvrie 1790 cere dela Bob permisiune și binecuvântarea arhierască pentru a putea călători cât mai curând la Viena. Știind, că vlădicului nu-i convine amestecul preoților în afacerile politice lumești în scrisoarea sa spune, că motivele acestei călătorii sunt multele mizerii ale preoțimii din vicariatul, pe care-l conducea. Ca locșitor

¹⁾ Adnex Nr. XI.

²⁾ Neque enim unquam opportunius tempus pro consequendis gratiis et favoribus esse potest quam dum primitiæ imperii celebrantur, quo semper benigniores et tenerimi principes esse solent; neque commodior accasio exponendi merita nostrorum, quam tempore belli, quo vividæ adhuc sunt ideæ egregiæ comportationis eorundem in animis superiorum". *Scrisoarea din 10 Octomvrie 1790 alui Para către Bob.*

pentru timpul cât va petrece în Viena lașă pe protopopul Vasile Nemeș ¹⁾. Răspunsul din 16 Octomvrie al vlădicului a fost și acum negativ, oprindu-l pe Para nu numai de-a merge la Viena ci și de-a petrece afară din vicariat, când asta nu o pretind interesele preoțimii ²⁾. Atitudinea lui Bob a produs o adâncă mâhnire în sufletul acestui harnic și distins preot. Într-o scrisoare adresată în 23 Octomvrie episcopului Orășii mari, Ignatie Darabant, zice: nu m'am putut stăpâni să nu Vă scriu ce mi-a răspuns vlădica la petiția mea în care ceream permisiunea de-a merge la Viena. Clerul nădăjduia, că dacă Sfinția Sa nu vrea să lupte pentru dânsul cel puțin nu-i va împiedeca pe aceia dintre preoți, cari vreau să lucreze ³⁾.

(Va urma).

¹⁾ Scrisoarea citată în nota 1.

²⁾ „Litteras fraternitatis Vestrae de 10 cur. ad me datas paterno accepi animo et affectu ad quas respondeo me non posse facultare fraternitatem vestram tamquam personam in officio constitutam extra provinciam exire quinnimo neque in provincia multum a suo districtu abesse nisi publica cleri negotia id exigant. In reliquo fraternitati Vestrae a ddictus eppus Ioannes. Die 16 Octobris 1790“.

³⁾ Adnex XI.

¹⁾ Adnex Nr. IX.

²⁾ Adnex Nr. X.

interne Sándor János, s'a văzut necesitat a regula afacerea aceasta îngreunătoare pentru țară. A dat ordin, că imigrații din provinciile austriac, întrucât sunt avizați la ajutor public, sunt a se prevedea, dar în aceeaș vreme trebuie conserși și expedați mai de parte în grupuri.

Presa salută cu bucurie dispozițiile ministrului de interne și cere, ca organele administrative să o execute întocmai, împiedcând, ca elemente dubii din Galiția și Bucovina să formeze aici adevărate colonii, venite probabil, ca să nu mai meargă de aici.

Statariul în Arad, în comitatul Aradului și în comitatele aparținătoare corpului VII. de armată.

Citim în „Românul“:

În urma stărei de războiu număroase transgresiuni și delictе, cari mai înainte se pedepsiau cu pedepse mai mici, acum comanda militară le pedepsește cu moarte, dacă aceste transgresiuni și delictе au fost săvârșite de persoane, cari sunt supuse procedurii criminale militare. Deocamdată această procedură statarială se introduce — în înțelesul ordinațiunii ministrului pentru apărarea țării — peste întreg ținutul armatei balcanice. Aci se înțelege și orașul Arad, comitatul Arad și comitatele aparținătoare cercului VII de armată.

În urma ordinațiunii ministeriale prefectul poliției Arad a lansat o publicațiune în care înșiră crimele, cari pot fi pedepsite în mod statarial cu moarte; pentru crimele militare împușcarea, iar pentru crimele ordinare cu moarte prin ștreang; și anume:

I. Peste toate acele persoane militare, cari se țin de cercul armatei balcanice:

a) pentru instigație (îndemnare la răscoală); b) dezertare; c) lașitate; d) vătămarea disciplinei și a ordinii; e) mutilarea de sine (schilodire cu voia).

II. Peste toate acele persoane militare § 11 al leg. milit.) și peste toate acele persoane civile, cari se țin de suita armatei de pe întreg cercul armatei balcanice:

a) pentru siluire (desonorare); b) înfiare (desfrânare); c) ucideri; d) omor; e) vătămarea grea trupeză; f) aprindere; g) furătură, dacă lucrurile furate, odată sau în mai multe rânduri trec peste 1000 cor.; h) defraudare, dacă lucrurile defraudate, odată sau în mai multe rânduri, trec peste 1000 cor. respective 2000 cor.; i) hoție; k) jefuire; l) înșelăciune, dacă prețul lucrului înșelat, odată sau în mai multe rânduri, trec peste suma de 2000 cor.

III. Pentru toate persoanele militare și civile, cari se țin de cercul armatei balcanice.

Pentru toate crimele îndreptate în contra puterii armate a țării (înrolarea neîndreptătită, amăgire sau ajutorare la neîmplinirea datoriștelor militare primite sub jurământ, spionare, și pentru înțelegere într'alt loc cu dușmanul în paguba armatei propriie sau a armatei aliate, precum și toți pașii făcuți spre ajutorarea dușmanului, și, în urmă, pentru îndemnarea înrolașilor la neîmplinirea poruncilor militare).

Distingeri. Au fost decorați de Maj. Sa pentru meritele ce și-au câștigat pe câmpul de luptă următorii ofișeri români din armata monarhie:

Dl major Toma Filipescu, dela regimentul 63 de infanterie, cu înaltul ordin Coroana de fier cl. III.

Cu crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif pe insigniile crucii pentru merite militare medicii căpitani Dr. Ioan Cristian dela spitalul militar 2/12, Dr. Octavian Florea, dela reg. 51 de inf., Dr. George David dela reg. 27 de inf., Dr. Iuliu Moldovan dela corp. II. etap., Dr. Nicolae Butean comand., spit. mil. 2/6, iar med. căpit. Eugen Curta dela bat. 23 de vânători, pentru deosebitele merite câștigate și vitejia rară dovedită în fața dușmanului, au fost decorați cu crucea militară de aur cu insigniile medaliei pentru bravură. Locot. Romul Salvan dela div. 4 de obuziere grele a fost distins cu crucea pentru merite militare cl. III, iar locotenentii Emil Crișan și Brutus Benția au fost lăudați prin ordin de zi.

Primarul Romei în lazaretul Sf. Marta.

„Osservatore Romano“, organul Vaticanului comunică, că primarul Romei, principele Colonna a vizitat spitalul papei Santa Marta ajuns la renume mondial în urma vizitei papei Benedict XV și unde sunt așezate o mulțime de victime de ale groaznicului cutrămur de pământ din 13 Ianuarie. În spital primarul a convenit cu cardinalii Misciatelli și Zanini, pe cari i-a rugat să exprime Sfinției Sale, omagiul său, precum și admirația pentru așezarea, prevederea și îngrijirea părintească a rănișilor, cari toate arată iubirea caldă a pontificelui, față de cei loviți de soarte.

Premiul „Nobel“ regelui Gustav al Svediei. Comisiunea încredințată cu acordarea premiului „Nobel“, după cum se anunță din Moscva, ar fi hotărât ca în anul acesta premiul „Nobel“ să se acorde regelui Gustav al Svediei, fiindcă prin realipirea întrevederii celor trei regi la Malmö a evitat primejdia unui războiu. Meritele sale dezvoltate în direcția aceasta vor apărea în toată splendoarea numai după războiu.

Lemne de foc. Biroul însoțirii „Plugarul“, din Blaj aduce la cunoștință publică, că are imagazinate la magazie cantități mari de lemne de foc — fag crepat — pe cari le vinde stânjinul metric cu 28 cor. loco; iar dus în curte 30 coroane. Vagonul de 10 tone gara Szováta cu 110 cor.; iar în Blaj dus la casă 170 cor.

Tot la magazia „Plugarului“, se vinde cu prețuri convenabile cărbuni de lemn, koks, var, cement și tărățe.

Biroul însoțirii.

Necrolog. † Ioan Rebreanu, teolog absolut și cassar al institutului „Minerva“ din Beclean, și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului Duminecă în 17 Ianuarie 1915 st. n. în al 38-lea an al etății sale. Rămășiștele pământești ale decedatului s'au așezat spre repausul etern în cimitirul gr.-catholic din Chiuza în 20 Ianuarie a. c.

— † Ioan Emilian Aron, locot. în reg. de inf. 51, a repausat în Cluj în 25 Ianuarie a. c. în urma unui morb greu, căpătat pe câmpul de luptă, în etate de 27 ani. Rămășiștele pământești ale defunctului s'au așezat spre odihnă eternă, Vineri în 29 Ianuarie a. c.

Odihnească în pace!

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abon. dela: *Tiszafehéregy háza* pe 1915 sem. 1-iu. — *Szécs* pe Ianuarie—Martie 1915. — *St. P. Apșa de jos* pe 1915. Binevoii a regula și restanța. — *Sajosztiván* pe 1915 sem. 1-iu. — *Bardos* pe 1914. — *Jucul de los* pe 1915 sem. 1-iu.

Kerülös pe 1/9 1914—1/9 1915. — *V. M. Orade* pe 1/11 1911—1/11 1912. — *Beletháza* pe 1915 sem. 1-iu. Aveți și restanță. Rugăm, să-o achitați Apoi, Vă implinim dorința. — *Armeni* pe 1914 sem. 2-lea. — *Cohalm, Dr. I. R. Orade* pe 1915 sem. prim. — *Bernadea* pe 1915 pătrarul prim. —

Mulțămită.

Subscriși, neputând mulțami în persoana tuturor cunoscușilor, prietinișilor și publicului întreg Iugojan și străin, cari au participat la înmormântarea iubitelui . . . iu

Eugeniu S. Domșia,

sergent la r. a. u. de art. Nr. 8,

mângându-ne prin condolențe inimă ată de durere: pe aceasta cale le mulțăm tuturor din adâncul inimii noastre. — Asemenea le mulțămim și Preaon. Dni și Frați Preoți, cari prin cuvântările de adio pătrunzătoare au dat ultimul salut scumpului nostru defunct, care și-a jertfit vieța pentru patrie și tron.

Bégahoszupatak, 25 Ianuarie 1915.

Nemângăiașii părinți.

Tit Domșia și Aurelia.

Mai nou.

Budapesta, 29 Ianuar. (Oficios)

În urma ninsorii mari în Galiția vestică și în Polonia, s'au desfășurat numai ciocniri de patrulare și în unele locuri lupte de artilerie.

În Carpați, spre vest dela pasul Uzsok, am respins atacurile rusești, cauzându-le grave pierderi. — La *Vezérszállás* și *Volocz* luptele s'au terminat, dușmanii au fost alungați pe înălțimile pasurilor și din nou am făcut 400 prinsoneri.

În Bucovina e liniște.

Proprietar, editor: **Emil Tatar.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Publicare de licitațiune.

Pentru exarândarea moșiei din *Cergăul mic* aparținătoare „*Fundațiunii culturale de binefacere Ioan M. Moldovanu*“ se va ținea licitațiune publică în Blaj la 17 Februarie 1915 st. n. la 11 ore a. m., în cancelaria advocașială arhidiecezană

Prețul de strigare este 9000 coroane.

Descrierea mai amănunțită a acestei moșii acomodată atât pentru economia de câmp, cât și pentru economia de vite, precum condișile de licitare și exarândare se pot vedea în cancelaria advocatului arhidiecezan.

Ceice doresc a lua parte la licitașie sunt obligați a depune un vadiu de 900 coroane în bani gata, ori hârtii de valoare la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris, până la termenul de mai sus se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă accludarea vadiului amintit și pe lângă declarașia, că oferentul cunoaște condișionile de licitare.

Blaj la 27 Ianuarie 1915.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.